

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Затверджено
Вченою радою
Запорізького національного університету
протокол № 2 від 22.02.2022 р.
Голова Вченої ради, ректор
_____ М. О. Фролов

ПСИХОЛОГІЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

кваліфікація: доктор філософії

Укладач:

Скрипаченко Т.В., доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук,
доцент

Погоджено:

Проректор з наукової роботи

Проректор з науково-педагогічної роботи

Зав. відділу аспірантури і докторантури

Г. М. Васильчук

Ю. О. Каганов

О. П. Єфіменкова

Запоріжжя 2022

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна, вечірня, заочна форми навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>усі галузі</u> (шифр і назва)	нормативна	
		Цикл професійної Підготовки Вибіркові дисципліни	
Змістових модулів – 6	Спеціальність <u>053Психологія</u>	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120*		2-й	
		Лекції 32 год.	
Освітньо-наукова програма Психологія		Практичні год.	
		Самостійна робота	
Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)		88 год.	
		Вид підсумкового контролю: залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є надання аспірантам необхідних знань стосовно закономірностей та етапів професійного становлення, особливостей та характеристик професіонала.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Психологія професіоналізму» є:

- ознайомити аспірантів з основними підходами щодо визначення поняття професіоналізму;
- визначити критерії та етапи професійного становлення та розвитку, особливості мотиваційної та ціннісної системи професіоналу;
- проаналізувати основні підходи до самореалізації особистості;
- визначити поняття та особливості професійної деформації психолога;
- ознайомити із основними етапами професійного самовизначення; - т
- дати характеристику основним емпатичним профілям особистості; проаналізувати сутність поняття компетентність.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні досягти таких програмних **компетентностей** і **програмних результатів навчання**:

Програмні компетентності	
ІК	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати значущі комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері психології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу нових та комплексних ідей
ЗК2	Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях
ЗК3	Здатність до формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору
ЗК5	Здатність діяти на основі морально-етичних норм і стандартів професійної поведінки науковців і викладачів, дотримуватися принципів академічної доброчесності
ЗК6	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу наукової інформації з різних джерел; використання інформаційно-комунікаційних технологій у дослідницькій та викладацькій діяльності
ЗК8	Здатність до започаткування, планування та проведення наукових досліджень на відповідному рівні, із забезпеченням якості виконуваних робіт, дотримання правил безпеки та бережливого ставлення до навколишнього середовища
ЗК15	Здатність до особистісного та професійного розвитку
Програмні результати навчання для здобувачів 2021 року вступу за ОНП 2022 року	
ПРН1	Демонструвати системний науковий світогляд та загальний культурний кругозір; володіти техніками і технологіями критичного мислення
ПРН2	Розуміти основні засади дослідницько-інноваційної діяльності у закладі вищої освіти та основні вимоги, що висувуються до її суб'єктів (аспірантів, наукових та науково-педагогічних працівників); використовувати знання законодавства у сфері освітньої, наукової, інноваційної діяльності, захисту прав інтелектуальної власності.
ПРН7	Оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності; здійснювати абстрактний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей; демонструвати відданість їх розвитку у передових контекстах професійної та наукової діяльності
ПРН8	Започаткувати, планувати, проводити та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження, що дає можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання; відповідати за якість проведених досліджень та достовірність їх результатів
ПРН11	Здійснювати пошук, оброблення та аналіз наукової інформації, її систематизацію та узагальнення; використовувати інформаційно-

	комунікаційні технології у дослідницькій та викладацькій діяльності
ПРН13	Вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою (у тому числі міжнародною), суспільством у цілому; демонструвати навички публічних виступів, аргументації та риторики
ПРН14	Використовувати академічну українську та англійську мови у професійній діяльності та наукових дослідженнях, усній та письмовій презентації їх результатів
ПРН15	Розуміти морально-етичні норми і стандарти професійної поведінки науковця та викладача; принципи академічної доброчесності та дотримуватися їх у науковій та викладацькій діяльності
ПРН16	Виявляти та вирішувати проблеми, самостійно приймати обґрунтовані рішення, забезпечувати їх виконання; здійснювати планування та управління своїм часом; демонструвати ініціативність, лідерство та автономність у професійній та науковій діяльності
ПРН7	Критично аналізувати та узагальнювати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної наукової проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок.
	Програмні результати навчання для здобувачів 2022 року вступу за ОНП 2022 року
ПРН8	Демонструвати системний науковий світогляд та загальний культурний кругозір; володіти техніками і технологіями критичного мислення; дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики; забезпечувати безперервний саморозвиток та самовдосконалення протягом життя
ПРН9	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми із врахуванням соціальних, економічних, екологічних, етичних, міжкультурних, євроінтеграційних та правових аспектів
ПРН10	Організовувати й здійснювати освітній процес у закладах вищої освіти, використовуючи сучасні освітні технології та інноваційні методи навчання; нормативне, наукове та навчально-методичне забезпечення; відповідально та об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів
ПРН 11	Розробляти інноваційні дослідницькі методики у сфері психології, перевіряти їх ефективність
ПРН12	Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Психологія професіоналізму» змістовно пов'язана із дисциплінами «Психологія», «Основи психології».

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Наукова психологія. Принципи роботи психолога

Тема 1. *Поняття життєвої та наукової психології.* Поняття побутової психології. Критеріальні відмінності наукової психології від побутової: загальність-конкретність, продуманість-інтуїтивність, культурний рівень та способи перевірки суджень, відповідальність-безвідповідальність.

Тема 2. *Принципи роботи психолога* Історія створення етичного кодексу. Характеристика основних принципів і положень етичного кодексу. Деякі умови та виключення з дотримання певних принципів в роботі психолога.

Змістовий модуль 2. Поняття професіоналізму

Тема 3. *Ресурси розвитку особистості.* Поняття індивідуального ресурсу професійного розвитку. Індивідуальний ресурс професійного розвитку і професійне середовище. Парадигма становлення професіоналізму: п'ять головних концепцій та їх характеристика.

Тема 4. *Сутність професіоналізму особистості* Стадії розвитку професіоналізму. Функції та критерії професіоналізму. Структура професіоналізму та характеристика її елементів.

Змістовий модуль 3. Професійна компетентність та самовизначення

Тема 5. *Поняття професійної компетентності* Сутність професіоналізму. Знання, уміння та навички і їх роль у формуванні професіоналізму. Поняття компетентності. Різниця між поняттями некомпетентності та зверхкомпетентності. Основні різновиди компетентності та їх характеристика. Загальні між професійні компетентності та їх особливості.

Тема 6. *Професійне та особисте самовизначення* Поняття самовизначення особистості. Самовизначення та життєвий шлях особистості. Етапи самовизначення. Життєве та особистісне самовизначення, їх характеристика і відмінності. Соціальне та професійне самовизначення: сутність та характеристика.

Змістовий модуль 4. Мотиваційна сфера особистості. Поняття самореалізації

Тема 7. *Ціннісно-мотиваційна сфера особистості* Поняття мотиву. Основні функції мотивів. Характеристика динамічної та змістовної сторін мотиваційної сфери особистості. Поняття потреб, функції та різновиди

потреб. Потреба з фізіологічної та психологічної точки зору. Цілі діяльності. Професійні домагання особистості. Характеристика основних психологічних порушень у професійному розвитку.

Тема 8. Сутність поняття самореалізації. Самореалізація як рушійна мотиваційна сила особистості: концепції К. Роджерса та А. Маслоу. Самореалізація і потреби особистості. Самореалізація і відчуття задоволеності життям. Психологічні фактори самореалізації особистості.

Змістовий модуль 5. Формування психолога-професіонала

Тема 9. Модель професійного психолога Основні складові моделі спеціаліста. Протипоказання для роботи психолога. Характеристика якостей професійного і непрофесійного психолога. Індивідуальний стиль трудової діяльності. Етапи формування індивідуального стилю трудової діяльності. Характеристика особистості із особистісною та соціальною зрілістю. Перелік основних необхідних вмінь професійного психолога. Типи помилок в роботі психолога та шляхи їх вирішення.

Тема 10. Емпатія та рефлексія як професійні навички психолога. Поняття емпатії. Характеристика головних трьох рівнів емпатії. Поняття емпатичного профілю особистості. Характеристика емпатичного профілю особистості: зовнішній, внутрішній, компенсаторний, дезінтеграційний, хибний, дефіцитарний, істинний. Поняття рефлексії. Формування рефлексії. Рефлексія в роботі психотерапевта.

Змістовий модуль 6. Вимоги до професійної діяльності та професійна деформація особистості

Тема 11. Вимоги до професійної діяльності особистості в професії. Поняття професіограми. Характеристика основних розділів професіограми. Вимоги до кваліфікаційних характеристик суб'єкту праці. Вимоги до умов праці. Поняття професійної надійності суб'єкту праці. Негативні умови праці та їх вплив на результати діяльності.

Тема 12. Професійна деформація особистості Поняття професійної деформації. Різниця між професійною деформацією та професійним вигоранням. Характеристика двох компонентів професійної деформації. Професійна деформація та її вплив на життя та діяльність особистості. Характеристики та особливості професійної деформації психолога.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин			
	усог о	у тому числі		
		л.	прак т.	сам.ро б.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1 Наукова психологія. Принципи роботи психолога				
Тема 1. Поняття життєвої та наукової психології	8	2	-	6
Тема 2. Принципи роботи психолога	12	4	-	8
Разом за змістовим модулем 1	20	6	-	14
Змістовий модуль 2. Поняття професіоналізму				
Тема 3. Ресурси розвитку особистості	8	2	-	6
Тема 4. Сутність професіоналізму особистості	10	4	-	6
Разом за змістовим модулем 2	18	6	-	12
Змістовий модуль 3 Професійна компетентність та самовизначення				
Тема 5. Поняття професійної компетентності	9	2	-	7
Тема 6. Професійне та особисте самовизначення	9	2	-	7
Разом за змістовим модулем 3	18	4	-	14
Змістовий модуль 4. Мотиваційна сфера особистості. Поняття самореалізації				
Тема 7. Ціннісно-мотиваційна сфера особистості	12	4	-	8
Тема 8. Сутність поняття самореалізації	12	4	-	8
Разом за змістовим модулем 4	24	8	-	16
Змістовий модуль 5. Формування психолога-професіонала				
Тема 9. Модель професійного	10	2	-	8

психолога				
Тема 10. Емпатія та рефлексія як професійні навички психолога.	12	2	-	10
Разом за змістовим модулем 5	22	4	-	18
Змістовний модуль 6. Вимоги до професійної діяльності та професійна деформація особистості				
Тема 11. Вимоги до професійної діяльності особистості в професії	9	2	-	7
Тема 12. Професійна деформація особистості	9	2	-	7
Разом за модулем 6	18	4	-	14
Всього:	120	32	-	88

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Наукова психологія. Принципи роботи психолога		
1	Поняття життєвої та наукової психології	2
2	Принципи роботи психолога	4
	Разом за змістовим модулем 1	6
Змістовий модуль 2. Поняття професіоналізму		
3	Ресурси розвитку особистості	2
4	Сутність професіоналізму особистості	4
	Разом за змістовим модулем 2	6
Змістовий модуль 3. Професійна компетентність та самовизначення		
5	Поняття професійної компетентності	2
6	Професійне та особисте самовизначення	2
	Разом за змістовим модулем 3	4
Змістовий модуль 4. Мотиваційна сфера особистості. Поняття		

самореалізації		
7	Ціннісно-мотиваційна сфера особистості	4
8	Сутність поняття самореалізації	4
	Разом за змістовим модулем 4	8
Змістовий модуль 5. Формування психолога-професіонала		
9	Модель професійного психолога	2
10	Емпатія та рефлексія як професійні навички психолога.	2
	Разом за змістовним модулем 5	4
Змістовний модуль 6 Вимоги до професійної діяльності та професійна деформація особистості		
11	Вимоги до професійної діяльності особистості в професії	2
12	Професійна деформація особистості	2
	Разом за змістовим модулем 6	4
Усього годин		32

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ Теми	Назва теми	Кіл-ть Годин
Змістовий модуль 1. Наукова психологія. Принципи роботи психолога		
1	Міфи та недоліки життєвої психології	6
2	Цінності та принципи роботи психолога	2
3	Мій самоаналіз: дотримання якого принципу важко узгоджується із моїми особистісними рисами».	6
	Разом за змістовим модулем 1	14
Змістовий модуль 2. Поняття професіоналізму		
3	Створити таблицю самоаналізу: Ресурси мого професійного розвитку	6
4	Створити схему етапів та критеріїв психолога-професіонала	6

	Разом за змістовим модулем 2	12
Змістовий модуль 3. Професійна компетентність та самовизначення		
5	Створити таблицю ознак некомпетентності і компетентності	7
6	Створити таблицю самоаналізу: Ступінь та етап мого життєвого, професійного, соціального та особистісного самовизначення	7
	Разом за змістовим модулем 3	14
Змістовий модуль 4. Мотиваційна сфера особистості. Поняття самореалізації		
7	Створити план цілей, перелік цінностей та власних ресурсів	8
8	Продіагностувати особливості своєї мотиваційно-потребової сфери за допомогою методики Едвардса	8
	Разом за змістовим модулем 4	16
Змістовий модуль 5. Формування психолога-професіонала		
9	Аналіз моїх професійних вмінь і навичок	8
10	Дослідження власного рівня емпатії та рефлексії	10
	Разом за змістовим модулем 5	18
Змістовий модуль 6. Вимоги до професійної діяльності та професійна деформація особистості		
11	Створити таблицю умов праці психолога із зазначенням	7
12	їх позитивного чи негативного впливу	
	Скласти порівняльну таблицю ознак професійного вигорання та професійної деформації особистості	7
	Разом за змістовим модулем 6	14
	Усього годин	88

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ І СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ БАЛІВ

№ змістового модуля	Вид контролю	Кіл-ть балів
ПОТОЧНИЙ		
1	Самостійна робота 1. Основні положення етичного кодексу психолога	10
	Самостійна робота 2. Поняття професіоналізму, його характеристика.	10
	Самостійна робота 3. Поняття професійної компетентності особистості	10
2	Самостійна робота 4. Характеристика мотиваційної сфери особистості	10
	Самостійна робота 5. Характеристика емпатичного профілю особистості	10
	Самостійна робота 6. Професійна деформація як психологічне явище	10
	Разом:	60
ПІДСУМКОВИЙ		
	Екзамен	40
	Усього	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)
C	75 – 84 (добре)	
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)

E	60 – 69 (достатньо)	
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)	

9.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

До змістового модуля 1:

1. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості : навч. посіб. Харків : Фоліо, 1996. 238 с.
2. Кісарчук З. Г., Журавльова Н. Ю., Онищенко Г. І., Юрченко Т. П. Спеціалізована психологічна служба: основні види психологічної допомоги населенню: Метод.рек. для психологів практиків. Київ: Мінчорнобиль, 2005. 46 с.
3. Кісарчук З. Г. Теоретико-методологічні проблеми діяльності практикуючого психолога.Київ: 198 с.
4. Коняєва А. П., Лисенко В. П., Тітова Т. М., Фурман А. В. Етичний кодекс товариства психологівУкраїни. Київ; Донецьк, 1993. 8 с.
5. Кулагин Б. В. Основы профессиональной психодиагностики. Львов: Медицина, 2004. 216 с.
6. Панок В. Г. Українська практична психологія: визначення, структура та завдання // *Практична психологія та соціальна робота*: Жовтень, 1997. — С. 8–10.
7. Рибалко В. В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно-центрованої систематизації категоріально-понятійного апарату). Київ: НІКА-ЦЕНТР, 2003. 204 с.
8. Psychosocial Health, Work and Language : International Perspectives Towards Their Categorizations at Work / edited by S. Cassilde, A. Gilson. Cham : Springer, 2017. 197 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi65/0048060.pdf>.
9. Psychosocial Job Dimensions and Distress/Well-Being: Issues and Challenges in Occupational Health Psychology / A. J. Montgomery, R. Pisanti, J. Campbell Quick (eds.). Lausanne : Frontiers Media, 2018. 259 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi68/0050210.PDF>.

До змістового модуля 2:

1. Католик Г., Калька Н. Психологія особистості (в схемах, презентаціях і таблицях). Львів : ЛьвДУВС, 2022. 158 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi68/0049668.pdf>.
2. Романовська Д. Д. Особистісні стратегії професійної діяльності психологів : монографія. Чернівці : Технодрук, 2014. 246 с.
3. Тітова Т. Є. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх психологів у процесі професійної підготовки : автореф. дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Тетяна Євгенівна Тітова. – Київ, 2012. 22 с.
4. Федоренко А. Ф. Психологічні чинники попередження та подолання професійної дезадаптації у майбутніх психологів-практиків : автореф. дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Алла Федорівна Федоренко. – Київ. 2008. 23 с.
5. Чепелева Н. Розвиток професійної компетентності майбутніх практичних психологів // *Міжнар. семінар з гуманіст. психології та педагогіки: Тези доп. і повідомл.* (Рівне, 15–17 черв. 1998 р.). Рівне, 2005.- С. 106.
6. Шевченко Н. Ф. Становлення професійної свідомості практичних психологів у процесі фахової підготовки : монографія. Київ : Міленіум, 2005. 298 с.
7. Шевченко О. В. Ціннісно-сміслові детермінанти процесу самовдосконалення особистості / О. В. Шевченко // *Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України* / за ред. С. Д. Максименка. – Т. XIV. – Ч. 2. – К., 2012. – С. 395–402.
8. Шумакова Л. П. Розвиток особистості психолога-практика в процесі активного соціально-психологічного навчання. Херсон: Думка, 1995. 30 с.
9. Occupational Health Psychology: From Burnout to Well-being at Work / edited by S. P. Goncalves et al. Lausanne : Frontiers Media SA, 2022. 242 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051233.PDF>.

До змістового модуля 3:

1. Кучерявий О. Г. Кар'єрне зростання: особистісний вимір : монографія. Київ : Слово, 2015. 224 с.
2. Конструктивна психологія і професіоналізація особистості : матеріали міжрегіонального наукового семінару, Луцьк, 21-22 лютого 2002 року / редкол.: М. Й. Боришевський та ін. Луцьк : Вежа, 2002. 216 с.

3. Москальова А.С. Психологічна культура – як необхідний фактор формування особистості // *Проблеми сучасної педагог. освіти. Серія: Педагогіка і психологія*. 36. ст.: — Вип. 4. Київ: Пед. преса, 2002. – С. 152-157.

4. Панок В. Г. Теоретичні підходи до побудови системи понять практичної психології // *Практична психологія: теорія, методи, технології*. Київ, 2005. — С. 7–17.

5. Рибалко В. В. Психологічна культура особистості у професійній підготовці та діяльності практичного психолога // *Проблеми підготовки і підвищення кваліфікації практичного психолога у вищих навчальних закладах: Матеріали Всеукр.наук.- практ. конф. (16-17 трав. 2002) / За ред. С.Д. Максименка*. Київ: Думка, 2002.- С. 23-29

6. Холковська І. Л., Волошина О. В., Губіна С. І. Основи педагогічної майстерності : практикум. Вінниця : Твори, 2019. 240 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi59/0044081%20.pdf>.

7. Шевченко Н. Ф., Бабич С. С. Психологічні детермінанти трансформації особистісного смислу професійної діяльності : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2013. 166 с.

8. Шевченко Н. Ф., Сурякова М. В. Шлях до професійної кар'єри : наук.-практ. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2009. 72 с.

9. Ярошенко В. С. Самокорекція як важлива складова формування професіоналізму майбутнього психолога / В. С. Ярошенко // *Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. В. О. Моляко*. – Т. 12. – Вип. 10. – Ч. II. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – С. 441–447.

10. New Professionalism and the Future of Work : Interdisciplinary Perspectives on Transformations in Business-Health Relationships / edited by G. Giorgi, N. Mucci, A. Di Fabio, A. Ariza-Montes. Lausanne : Frontiers Media SA, 2019. 118 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051207.PDF>.

11. Psychological Distress, Burnout, Quality of Life, and Wellness Among Healthcare Workers / L. Galiana, K. Kowalczyk, N. Sanso (eds.). Lausanne : Frontiers Media SA, 2022. 140 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051212.PDF>.

До змістового модуля 4:

1. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта: Навч. посіб: Пер. з англ. Київ: Сфера, 2006. 342 с.

2. Коропецька О. М. Психологічні основи професійної орієнтації та самореалізації особистості : навч. посіб. Київ : КНТ, 2016. 438 с.
3. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: Навч.-метод. посіб. / В. А. Козаков, М.В. Артюшина, О.М. Котикова та ін. ; За заг. ред.. В. А. Козакова. Київ: КНЕУ, 2003. 829 с.
4. Скрипаченко Т. В. Психологічні складові самореалізації особистості. *Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку (10-11 жовтня 2019 року, м. Запоріжжя).*- Запоріжжя: ЗНУ, 2019. С. 28-30.
5. Скрипаченко Т. В. Форми самореалізації особистості. *Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку* Запоріжжя: ЗНУ, 2020. С. 30-31.
6. Career Development and Job Satisfaction / edited by J. Fahed-Sreih. London : IntechOpen, 2020. 87 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi68/0050211.pdf>.
7. Emotion and Proactivity at Work: Prospects and Dialogues / edited by K. Z. Peng, Chia-Huei Wu. Bristol : Bristol University Press, 2021. 334 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi68/0050209.pdf>.
8. Emotions in the Workplace: Advances in Research for the Well-being / edited by M. del Carmen Perez-Fuentes et al. Lausanne : Frontiers Media SA, 2022. 190 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051229.PDF>.
9. Managing Generation Z : Motivation, Engagement and Loyalty / edited by A. Niemczynowicz, R. A. Kycia, J. Niezurawska. New York : Routledge, 2023. 125 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051285.pdf>.

До змістового модулю 5:

1. Долинська Л. В., Летченко М. В., Чепелєва Н. В., Уманець Л. І. Активні методи в роботі практичного психолога: Навч. посіб. Київ, 2005. 80 с.
2. Загальна Декларація прав людини (Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року.)
3. Етичний кодекс психолога: Прийнято на I Установчому з'їзді То-ва психологів України 18 груд. 1990 р. Тернопіль, 2006.
4. Конвенція про права дитини (Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН / 36. "Актуальні проблеми психології". – Т.1: Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. Київ: Ін-т психологіїм. Г.С.Костюка, 2002. – С.32-36.

5. Словарь-справочник по психологической диагностике / Сост. Л. Ф. Бурлачук, С. В. Морозов. Київ: Наук.думка, 1989. 200 с.
6. Guillen M. Motivation in Organisations : Searching for a Meaningful Work-Life Balance. London : Routledge, 2021. 255 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi68/0049686.pdf>.
7. Human Flourishing : A Multidisciplinary Perspective on Neuroscience, Health, Organizations and Arts / M. Las Heras, M. Grau Grau, Y. Rofcanin (eds.). Cham : Springer, 2023. 234 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051203.pdf>.
8. Kodden B. The Art of Sustainable Performance : A Model for Recruiting, Selection, and Professional Development. Cham : Springer, 2020. 120 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi68/0050204.pdf>.
9. Managing and Mitigating Suffering at Work / edited by M. Isabel Sanchez-Hernandez et al. Lausanne : Frontiers Media SA, 2022. 266 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051213.PDF>.

До змістового модулю 6:

1. Блейхер В. М., Крук И. В. Патопсихологическая диагностика. Київ: Здоровье, 2006. 142с.
2. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: Навч. посіб. Харків: Фоліо, 2006. 237с.
3. Бурлачук Л. Ф. Исследование личности в клинической психологии. Київ: Вища шк., 2007. 176с.
4. Гладкова В. М., Пожарський С. Д. Основы акмеологии : підручник. Львів : Новий Світ - 2000, 2011. 320 с.
5. Кудрик Л. Г., Бешлей А. В., Мельник У. Р. Самокоучинг: як запобігти професійному вигоранню : посібник. Київ : Шкільний світ, 2019. 216 с.
6. Скрипаченко Т. В. Психологічні складові суб'єктивного благополуччя особистості. *Демократизація та гуманізація вітчизняного суспільства: досвід україно-канадської взаємодії* Запоріжжя: Сору Art, 2019. С. 89-90.
7. Скрипаченко Т. В. Задоволення потреби в самоідентифікації як фактор відтворення системи власних виборів особистості. *The role of psychology and pedagogy in*

the spiritual devwelopment of modern society Riga: Baltija Pablishing, 2022. С. 57-60. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/245>.

8.Яценко Т., Коновальчук В., Аврамченко С. Проблема особистісної психокорекції психологів-практиків // *Міжнар. семінар з гуманістичної психології та педагогіки: Тези доп. і повідомл.*(Рівне, 15–17 черв. 1998 р.). Рівне, 1998. - С. 114–115.

9.Neuromanagement and Neuromarketing / V. Russo et al. (eds.). Lausanne : Frontiers Media SA, 2022. 170 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051211.PDF>.

10.Well-being in Organizations / edited by E. Wuttke, B. Schmitz, W. K. Hou. Lausanne : Frontiers Media SA, 2022. 216 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi71/0051234.PDF>.